

Smukke våben på Davids Samling

I menneskets historie findes et universelt slægtskab mellem vold og kunst. Menneskeheden har altid æstetiseret krig og vold. Mens krige har formet landkortet, har kunst været brugt til at forme national identitet og loyalitet. De mange paradokser mellem krig og fred, skønhed og grusomhed, æstetik og politik bliver udfoldet med en sjælden indlevelse på Davids Samlings nye udstilling Kamp, jagt og pragt.

Standard med hestehår. Forgyldt kobber, messing, forskelligt farvet hestehår, træ Det Osmanniske Rige; 17. århundredes 2. halvdel. Nationalmuseet. Foto: John Lee

Kamp, Jagt og Pragt er Davids Samlings indtil nu meste omfattende og ambitiøse udstilling af våben fra den islamiske verden mellem 1500 og 1850. Museet har særlig adgang til mange imponerende våben fra netop den periode. Det er også belejligt for den historiske iscenesættelse, da den islamiske verden på det tidspunkt var opdelt i tre store konkurrerende imperier, der strakte sig over Nordafrika, Sydøsteuropa, Mellemøsten og Sydasiens. Her er tale om Osmannerriget (1299-1922) omkring Tyrkiet og Middelhavet, Safavideriget (1501-1736) i Iran og Mogulriget i Indien (1526-1857).

Først og fremmest en kunstudstilling

Udstillingen består af tre sektioner, der hver især omhandler Kamp, jagt og pragt. Alle sektioner viser, hvilke funktioner våben har haft i forskellige kontekster.

Sektionen om 'kamp' har fokus på de historiske, kulturelle og teknologiske kendetegn ved våbnene. Den afdækker også krigens metoder og etik. 'Jagt' omhandler jagten som krigstræning og overklasseadspredelse og viser våben udsmykket med dyremotiver. I 'pragtsektionen' udstilles de fineste og mest prangende genstande, hvor våbnene har fungeret som adelige smykker, statussymboler og diplomatgaver.

Selvom museet tilbyder en dybdegående formidling af det historiske og krigsteknologiske, så er udstillingen først og fremmest en kunstudstilling. Alt ved udstillingen har til hensigt at stimulere gennem det visuelle og sanselige. Museet har iscenesat udstillingen med tekstiler, der skaber et autentisk bagtæppe til våbnene, ved at associere til de islamiske hæres teltlejre. Dertil bidrager tekstilernes blødhed med en elegant kontrast til våbnenes hårde materialer og symbolik.

Magten maler historien

Udover selve våbnene, udstilles de karakteristiske islamiske miniaturemalerier, hvor våbnene optræder. Malerierne er overvejende skabt af anonyme, men meget dygtige kunstnere, og nogle har en påfaldende lighed med europæiske kunstnere fra samme tid, såsom Cranach og Bruegel. De er malet med tempera, som giver malerierne et sofistikeret udtryk med kraftige farver og kontraster. Museet har fremstillet store plakater med forstørrelser af miniaturemalerierne, så man som besøgende har god mulighed for at se de mange detaljer.

Malerierne har typisk været bestilt af fyrster og sultaner til at skildre historiske slag. Gennem blodige scener vises hærens pragt med flotte rustninger, hjelme, skjold og våben. På et af malerierne kan man se, hvordan den samme hjem har flere >>

Kay Khusraw og den persiske hær marcherer Gurdarz til undsætning. Miniature fra Firdawsis Shahnama (Kongernes bog) Iran, Lahijan; 1493-1494. Davids Samling

Hjelm, stål, jern, guld. Iran; sent 18.-midten af det 19. århundrede. Davids Samling

Fængkrudthorn med kæde Elfenben, diamant, guld, emalje, jern Indien, mogul; 17. århundrede før 1647, L: 30 cm. Nationalmuseet. Foto: John Lee

Talismanisk skjorte, bomuld, silke. Indien, sandsynligvis Nordindien; 18. århundredes anden halvdel. Davids Samling

Kølle, bjergkrystal, sølv. Indien; 18. århundrede. Davids Samling

Handskesværd (pata) Stål, jern, guld, tekstil Sydindien; 18. århundredes 2. halvdel før 1770. L: 89 cm. Privatsamling. Foto: John Lee

» anvendelsesmuligheder, f.eks. med eller uden sin næsebeskytter slået ned. Udstillingen giver god mulighed for indlevelse, da man både kan se, hvordan hæren så ud, hvordan våbnene blev brugt, og hvordan magten skriver historien, ved at skildre krigsbegivenhederne.

Kampsektionen formidler de pågældende kulturers ridderlære og krigsmoral. Nærkamp med sværd og bueskydning var generelt anset som mere noble kampformer end brug af krudt. Den overbevisning illustreres meget fint via et iransk miniaturemaleri, der portrætterer historien om safavidernes grundlægger, shah Ismail, der

nedkæmper osmannernes kanoner med sin sabel. Det var dog næppe sådan, det gik til, men selvom det nok snarere var safavidernes, der led et blodigt nederlag til osmannernes kanoner, så illustrerer maleriet ikke desto mindre det velkendte slægtskab mellem kunst og politik.

Særlig islamisk æstetik

Museets ambition er at give en dækkende fremstilling af islamiske våben og deres karakteristika.

Ligesom i islamisk kunst, er indskrifter et særligt kendetegn. Skrift og særligt koranens skrift har en særlig status, da ordene

kommer direkte fra Gud, som formidler på arabisk gennem profeten Muhammed. På mange våben optræder der korancitater, bønner, kærlighedspoesi og sommetider citater fra andre sagn. Skriften har en slags amuletvirkning, som beskytter og bringer lykke i kamp. Derfor ser man også at koranskriftens beskyttende virkning er overført til rustninger, hjelme og på skjorter, som sultanerne bar under rustningen.

Våbnenes udstillingsværdi

Nogle af inskriptionerne viser også hvem, der har lavet våbnet, og på bestemte sværd kan inskriptionerne oplyse om genstandens

“Museets ambition er at give en dækkende fremstilling af islamiske våben og deres karakteristika.”

proveniens. Her kan man se, at der forgik en udveksling af våben blandt de forskellige imperier, og at man oprettede magasiner og udstillede disse våben. F.eks. et italiensk korsriddersværd, der blev foræret som forsoningsgave til mamlukkerne i 1300-tallets Alexandria, hvorefter det har fået arabiske indskrifter. Da osmannerne i 1517 besejrede mamlukkerne, blev samme sværd bragt til Istanbul og brugt som udstillingstrofæ.

Under pragtsektionen udstilles flere diplomatiske gaver, som er blevet givet til det danske kongehus. Nogle gaver har skiftet form gennem deres tid som prydstenstande ved hoffet. Eksempelvis en osmanisk skjoldbucel, som er blevet prydet med persisk fløj, efter at være kommet i besiddelse hos det danske hof. På den måde er udstillingen også interessant, idet den viser, hvordan kunstgenstande bliver udvekslet mellem folkeslag og approprieret til brug i nye kontekster – fra skjoldbucel til et orientalistisk modificeret relief.

Vild og surrealistisk

Det er ikke kun de islamiske indskrifter, der udmærker udstillingens genstande. Man kan bl.a. opleve en flamboyant standart (tugh), en slags ridderfane, med fletninger og vævekunst af farvet hestehår. Hestehår havde ligeledes amuletegenskaber hos osmannerne, der nedstammede fra mongolske nomadefolk, hvor hestene var centrale for livet og kulturen. Der er næsten noget fremtidsagtigt over denne standart fra 1600-tallet, og for folk, som ikke er bekendt med sådanne genstande, kan den måske associere til eksperimentelle samtidskunstnere som Jeffrey Gibson.

Jagtsektionen viser, hvordan dyremotiver bruges i udsmykningen. Mange er meget fantasifulde, og æstetikken fra dyrenes kraft har bidraget til et mere vildt, kaotisk og nogle steder næsten surrealistisk udtryk. Museet formidler jagtens kulturhistorie bl.a. som våbentræning inden krig og som adspredelse blandt fyrster, hvor man

særligt yndede at jage dyr ned med træ-nede falke og geparder.

Andre gange forgik jagten i indhegnede områder, hvor drab på dyr havde en særlig katarsisk funktion. Den dionysiske blodrus er illustreret meget udtryksfuldt gennem malerier og citater fra dem, som deltog i nedslagtningen. Det skaber en interessant og vild kontrast til de ellers så apollinske og raffinerede udtryk af skrift og ornament.

Mandesmykker og inspiration til rollespil

Selvom kunsthistorien domineres af mænd, er det i overvejende grad kvinder, der besøger de danske museer. Måske vil flere mænd nu komme og se datidens Rolex-ure, Ferrarier og andre potensforlængere. Man vil opleve, at der hverken blev sparet på guld, diamanter eller rubiner, og at man åbenbart har haft både rigdom og fantasi nok til at få fremstillet en kølle af bjergkrystal.

Museet fortæller at et computermagasin, lidt atypisk, har skrevet en omtale af udstillingen. Det kan være at den æstetiske iscenesættelse af kamp, amuletter og våben kan lokke fans af computerspil som Skyrim og Diablo til Davids Samling. Udover at være meget smukke og dragende, så er mange af udstillingens våben meget usædvanlige, omend drabelige, som f.eks. det indiske handskesværd. At få udvidet sit våbenkendskab på så æstetisk stimulerende vis, må være en drøm for gamere og rollespilselskere.

Uanset om man holder af veliscenesat og episk krigsskildring, eller interesser sig for den politiske og religiøse æstetik blandt de islamiske imperier, så er Kamp, jagt og pragt noget af det tætteste man kommer på førstehandsvidnerne. Og så er det endda gratis. ●

Kamp, jagt og pragt kan ses på Davids Samling frem til d. 26. september 2021.

Dolk (kard), Bjergkrystal, guldm rubiner, smragder, stål. Indien, mogul; ca. 1620-1630. Davids Samling

Sværd, jern, messing. Italien, muligvis Milano; 14. århundredes midte. Davids Samling